Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

29 697 Gebiedsgerichte economische perspectieven en Regionaal Economisch Beleid

Nr. 186

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2026

Het gaat pas goed met Nederland als het overal in ons land goed gaat. Vanuit deze overtuiging heb ik de afgelopen maanden werkbezoeken afgelegd, met lokale bestuurders gesproken en bovenal heb ik gezien welke regionale kracht er is om brede welvaart voor alle inwoners te verbeteren. Overheden, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties in regio's zoeken elkaar steeds vaker op en werken samen om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te vergroten. Dit kabinet ziet deze beweging van regio's als één van de fundamenten voor een sterk Nederland en wil zich actief inzetten om regio's te ondersteunen en te versterken.

Diverse regio's werken, op een schaalniveau dat aansluit bij hun specifieke opgaven en kenmerken, aan toekomstvisies en agenda's die richting geven aan de gezamenlijke inzet van overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Vanuit deze ontwikkeling ontstaat tevens de behoefte aan een volgende stap in de samenwerking tussen Rijk en regio's, gericht op het gezamenlijk oppakken van kansen en het realiseren van duurzame resultaten. Hier wil ik vanuit het Rijk op een goede manier op kunnen reageren.

Het kabinet zet via verschillende programma's en aanpakken in op de ontwikkeling en versterking van regio's, waaronder het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR), het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en de NOVEX-aanpak, met gebiedsgerichte samenwerking en ruimtelijke arrangementen met provincies. Via de Regio Deals wordt, op initiatief van regio's, geïnvesteerd in brede welvaart en wordt de samenwerking tussen overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties versterkt. Met deze instrumenten draagt het Rijk bij aan sterkere regionale samenwerking, een betere samenwerking tussen Rijk en regio en een grotere uitvoeringskracht in de regio.

kst-29697-186
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Ik heb uw Kamer in mijn beleidsbrief van 24 april jl. geïnformeerd over de gesprekken met regio's Zeeland, West-Brabant, Rivierenland, Flevoland en Fryslân over de bestaande inzet in de regio en of iets anders nodig is om strategische kansen voor de toekomst beter te benutten.[1] Bij de selectie van deze regio's is gekeken naar een evenwichtige spreiding over het land en naar variatie in omvang en bestuurlijke inrichting. Sommige regio's vallen samen met een provincie, terwijl andere bestaan uit een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten. Verder is gekeken of een regio al beschikt over een toekomstvisie of strategische agenda of juist nog aan het begin staat van dit proces en of de scope van die visie breed of thematisch is. Tot slot is meegewogen of er sprake is van een bestaande of beginnende meerjarige samenwerking. De gespreksronde in deze regio's en de overige indrukken die ik tijdens alle bezoeken en gesprekken in het land heb opgedaan de afgelopen maanden, vormen een goede basis om een breed beeld te krijgen van wat er speelt in regio's en welke vragen op het Rijk af kunnen komen.

Bevindingen uit de gesprekken

Met de genoemde regio's is gesproken over de huidige inzet in de regio en wat er nodig is om kansen beter te benutten. In algemene zin stel ik na de gesprekken vast dat regio's een uitdaging hebben aan het samenbrengen van de verschillende vraagstukken die in hun gebied spelen; veel vraagstukken hangen samen en het aantal betrokken partijen is groot. Om deze complexiteit te hanteren en handelingsperspectief te ontwikkelen, werken regio's ieder aan een toekomstvisie en agenda voor hun regio. Door hieraan te werken wordt het strategische denken bevorderd en wordt de complexiteit hanteerbaar gemaakt. Het stimuleert de verschillende partijen in het gebied om op lange en korte termijn keuzes te maken die bijdragen aan brede welvaart nu en later.

In de gesprekken kwam naar voren dat regio's sterk verschillen in samenwerking en in strategievorming: sommige beschikken over een uitgewerkte toekomstvisie, andere werken aan een agenda voor de uitvoering ervan, en weer andere staan aan het begin van een proces van samenwerking en visievorming. Het verschilt dan ook per regio welke bijdrage van het Rijk wordt gevraagd en welke kansen dit met zich meebrengt.

Regio's verwachten dat samenwerking met het Rijk de invulling van hun ambities kan versnellen wanneer de regionale ambities en prioriteiten van het Rijk in een gebied samen komen. Dat zal ook vragen om sector overstijgend te kunnen kijken aan regio- en aan Rijkszijde, en sectorale aanpakken zo mogelijk te verbinden aan de beweging die een regio wil maken. Zo kunnen we samen de beweging maken die nodig is kansen verder te brengen. Aan het Rijk wordt gevraagd met een open blik naar de vraagstukken te kijken en de verbinding met nationale belangen te leggen als dat mogelijk is. Daarbij kan ook de constatering zijn dat aansluiting niet mogelijk is, of geen meerwaarde biedt ten opzichte van lopende trajecten.

Verder komt in elk gesprek naar voren dat regio's en Rijk elkaar niet altijd goed weten te vinden. Regio's zijn op zoek naar houvast bij landelijke aanpakken zodat zij hun regionale ontwikkeling daaraan kunnen verbinden. Ook verwachten regio's dat door meer contact met departementen het inzicht bij het Rijk wordt vergroot, waardoor beleids- en investeringslogica beter rekening gaan houden met verschillende omstandigheden.

[1] Kamerstukken II 2025/26, 36 800 VII, nr. 97.

De bevindingen uit de gesprekken met de regio's zijn voor reflectie besproken met bestuurders uit de genoemde regio's. Ook in dit gesprek kwam de variatie naar voren als het gaat om de beschikbaarheid van een visie, de regionale samenwerking, de lopende trajecten en de kansen waarmee de regio aan de slag is. Duidelijk werd dat samenwerking voor het pakken van strategische kansen gevarieerd zal moeten zijn om zodoende aan te kunnen sluiten op de regio.

Uitgangspunten voor een werkwijze

In mijn beleidsbrief van 24 april jl. ben ik ingegaan op de passage uit het coalitieakkoord over het maken van strategische agenda's met regio's.[2] Na de gesprekken met eerdergenoemde regio's geef ik daar de volgende invulling aan; namelijk een werkwijze om een koppeling te maken tussen de regionale en nationale inspanningen op strategische kansen voor de toekomst. Omdat regio's verschillen en verschillende vragen aan het Rijk hebben, zal de werkwijze van het Rijk moeten aansluiten bij specifieke situaties.

Regio's die beschikken over een regionale toekomstvisie en een stevige regionale samenwerking kunnen kansen zien voor ontwikkeling die zowel voor regio als Rijk van strategisch belang zijn. Als ook het Rijk die kansen ziet en er inzet op kan organiseren, kan een strategische agenda een manier zijn om samenwerking te formaliseren.

Voor regio's waar grote nationale opgaven worden gerealiseerd, ligt de nadruk op het gezamenlijk ontwikkelen van een strategische agenda waarin de inzet van regio en Rijk samenkomen zodat zowel vanuit Rijks- als vanuit regioperspectief kansen voor ontwikkeling verzilverd kunnen worden. Daarbij is het van belang dat het Rijk beschikbaar is om mee te denken over richting, samenwerking in de regio en de verbinding tussen regionale en nationale opgaven te leggen.

Op basis van de gesprekken die de afgelopen periode zijn gevoerd en de ervaringen die zijn opgedaan met al lopende gebiedsgerichte programma's en samenwerkingen, zijn onderstaande uitgangspunten van belang voor het vervolgproces:

- **Regionaal initiatief en eigenaarschap.** Een strategische agenda regio en Rijk wordt gezamenlijk gedragen. Het is alleen kansrijk als voldoende initiatief in de regio aanwezig is.
- **Aansluiten bij de ontwikkelfase van de regio.** Regio's bevinden zich in verschillende fasen van samenwerking en visievorming. Het Rijk zal aansluiten bij de fase waarin een regio zich bevindt.
- **Samenwerken aan gemeenschappelijke ontwikkelkansen.** Een strategische agenda komt in beeld wanneer sprake is van gezamenlijke ontwikkelkansen, een gedeeld beeld van prioriteiten en een duidelijke meerwaarde van de samenwerking. Daarbij is het van belang dat regionale en nationale belangen elkaar raken, zodat gezamenlijke inzet van regio en Rijk daadwerkelijk meerwaarde oplevert zowel vanuit het perspectief van de regio als vanuit het Rijk.
- **In samenhang met andere trajecten.**In veel regio's lopen trajecten met het Rijk zoals in de NOVEX-gebieden, NPVR-regio's, Uitvoeringsagenda Ruimte voor Economie en de gebiedsgerichte aanpak vanuit het Ministerie van LVVN. Deze trajecten zijn voor mij een gegeven. Ook bestaan diverse overlegtafels en bilaterale contacten over diverse thema's. In samenwerking met de regio stem ik mijn inzet zorgvuldig af op het bestaande en wordt bekeken waar lopende trajecten beter op elkaar aangesloten kunnen worden en elkaar kunnen versterken.

[2] Kamerstukken II 2025/26, 36 800 VII, nr. 97.

Het vervolg: nadere uitwerking werkwijze en visie op de regio

Mijn streven is een werkwijze te ontwikkelen waarmee regio en Rijk als gelijkwaardige partners strategische kansen goed weten te benutten.

Voor deze werkwijze is betrokkenheid vanuit het hele kabinet noodzakelijk. Dit vraagt de komende periode nadere afstemming op Rijksniveau. De genoemde regio's zal ik betrekken bij de verdere ontwikkeling.

Tegelijkertijd werk ik aan een visie op de regio en regionale samenwerking. Ik zie namelijk dat de regio steeds belangrijker wordt als schaal waarop overheden, maatschappelijke organisaties en economische partners samenkomen rond opgaven die werkgebieden en taken van individuele overheden overstijgen. Met een visie op de regio en regionale samenwerking wil ik bijdragen aan een toekomstbestendige bestuurlijke inrichting van Nederland, met daarbinnen een duidelijke positie van de regio en regionale samenwerking.

Ik verwacht u over beide trajecten eind 2026 te informeren.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
P.E. Heerma